

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
S a m b a t a.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foe bisericescă-politică.

Anul XIV.

Blaș 4 Iunie 1904.

Numărul 23.

Arhieriei români

și

Ancheta.

(=) Pentru ca să nu se poată spune, că ancheta convocată de ministrul Berzeviczy pentru a aprea noui proiect de reformă scolară, nu a ținut cont și de opinia Românilor, au primit invitare la această anchetă și doi Români — zi: doi! — Esc. Sa Mitropolitul nostru și Esc. Sa Mitropolitul Mețianu.

Pe umerii acestor doi Archierei a rămas povara de a escepționa și de a combate cu tot focul dragostei de neam și de biserică proiectul, care îngreunează așa de mult învățământul nostru poporal, și clătină temelile scoalelor noastre de preparandie.

Nu avem la îndemână vorbirea Mitropolitului nostru în întregime, nici foile ungurești nu publică de cât escerpte din ea. Din aceste escerpte inse. din comentările unor ziare ungurești, pe cum și din atitudinea nu chiar amicală, ce membrii anchetei au manifestat-o față de ambii Archierei în decursul vorbirii, ne formulăm convingerea, că vorbirea Mitropolitului nostru are același tenor ca și vorbirea Mitropolitului Mețianu, pe care o cunoaștem în întregime.

Mitropolitul nostru arată imposibilitatea de a face, ca copii români să învețe în scoalele poporale a ceti și scrie corect ungurește. Numitul proiect nimicește dreptul disciplinar al confesiunilor. Iar cât pentru preparandii, Mitropolitu cere, între desaprobările sgomotoase a celor prezenți, să se lase și pentru mai de parte confesiunilor dreptul de a crește și cualifica pe învățători în instituttele existente. „Motivele cari sprijinesc aceasta cerință” (credem că de aci în colo foile ungurești reproduc textual vorbirea Esc. Sale), „se găsește în raporturile Transilvănene. Pentru

Transilvania e garantat prin lege dreptul înființării și susținerii de scoale din partea bisericilor. Mai de parte legea spune hotărît, că *bisericile nu pot fi conturbate în posesiunea și dreptul lor de dispunere asupra scoalelor.* (Mișcare în public.) Aceasta lege e încă în deplină vigoare. căci articolul de lege XLIII ex 1868 o susține expressis verbis și amplifică chiar drepturile aceste. N'ar fi deci ca scop stîrbirea acestor drepturi, căci pacea religioasă a populațiunii din Transilvania atârână de la nestîrbirea lor susținere.”

Din vorbirea Mitropolitului Mețianu, lăsând la o parte gravamințele de natură de drept și de natură pedagogică, relevate în mare parte și în numărul nostru anterior, reproducem partea referitoare la obligămîntul prevăzut în proiect, de a se propune religiunea în limba magiară. În toate scoalele de stat, cu limba de propunere magiară:

„Sunt inse cu toată hotărârea în contra acelor dispozițiuni ale proiectului din întrebare, pria care se pretinde ca în scoalele cu limba de propunere ungurească și religiunea să fie propusă în limba magiară, nu în limba confesiunii respective. Aceasta nu mai este afacere scolară, ci este afacere bisericescă. Bisericile ortodoxe răsăritene sunt biserici naționale și chiar legile fundamentale ale patriei recunosc biserica mea, ca biserica gr.-ort. română. Nu numai limba liturgică, ci limba dătătoare de viață este pentru aceasta biserică limba românească. Fie care confesiune propoveduească cuvîntul lui Dumnezeu în limba sa maternă și nu este putere în lumea aceasta, care ar putea să silească biserica mea a-și părăsi limba. căci prin aceasta ea însăși și-ar enunța sentința de moarte. Vom vesti deci cuvîntul lui Dumnezeu elevilor nostri în limba românească și în această limbă îi vom învăța să laude pe Domnul, să săvârșească fapte bune și să-și iubească patria“...

Archierei români, în butul desa probărilor generale și-au achitat datoria în modul cel mai demn.

Sângur episcopul gr.-or. sârb din Buda, L. Bogdanovici a avut loialitatea să spună, pe o coardă ceva mai domoală: „Dacă naționalitățile se alipesc de naționalitatea și religia lor, ele nu comit un lucru, ce se opune iubirii de patrie. Dispozițiunile proiectului în favorul limbei maghiare au provocat resens la naționalități, de oare ce se pare că scopul principal ar fi *magiarizarea naționalităților.* Îndată ce se va dovedi contrarul, nimeni nu se va pune în calea învățării limbei maghiare.”

Și trebuie să notăm mai ales, că clerul romano-catolic s'a dovedit și de astă dată șovinist, în cel mai mărginit înțeles al cuvîntului. Ast fel canonicul Steinberger, află că proiectul nu garantează pe deplin învățarea cu succes a limbii magiare, cerând cualificarea învățătorilor în limba magiară ear pregătirea lor, în mare parte magiară; canonicul rom.-cat. Komlossy, cere, ca proiectul să se înăsprească față de naționalități, iar la cele 7 instituttele preparandiale ale naționalităților limba de predare și cualificațiune să fie ungurească; abatele suprem din Pannonhalma, Fehér Ipoly, face deosebire între confesiuni, cari iau parte la lucrarea națională a statului, cum e biserica rom.-cat., și între confesiunile, cari nu iau parte la această lucrare, față de cari statul e îndreptățit la ori ce amestec!

Protestul Archiereilor nostri a fost — ceea ce era de prevăzut — glasul celor ce strigă în pustie.

În ședința din Lusia trecută proiectul a fost primit în general; desbateră specială s'a început tot atunci și se va isprăvi, fără îndoială, cât mai în grabă.

Venivor zile. . . .

Aducem la cunoștința Onoraților Domni Preoți, că ediția veche din

Liturgier s'a epuizat, și s'a pus sub tipar o nouă ediție.

REVISTE.

Francia. Guvernul *Combes* de bună samă, că-și va câștiga „merite nepetitoare” în istoria liberalismului și a francmasonismului. El se silește din toate puterile să rupă ori ce legătură, ce este între el și între biserica catolică, de aceea în vorbirea, ce a ținut-o în cameră a zis între altele, că pe prima Ianuar 1905 de bună samă va propune camerei un proiect pentru abdicarea concordatului; ba sperează, că îndată ce se va sfârși pertractarea bugetului, la toamnă, să poată prezenta acest proiect, căci Francia nu poate suferi, ca Vaticanul să se mestece în relațiunile internationale ale Franciei. — Vorbele acestea cam amenințătoare vreau să îndemne pe Papa, să-și revoace nuntialul din Paris, ca așa să fie și Papa causa ruperii relațiunilor diplomatice dintre Francia și Vatican; la aceasta însă de o camdată nu ne așteptăm.

Macedonia. Foarte multe ziare se ocupă acum cu soartea fraților Români din Macedonia, și recunosc, că aceștia au drept la pretensiunile lor, ca să aibă preoți români și liturgie română. Aceasta le cade greu Grecilor, cari ar vrea să-i asimileze pe Români, de aceea în tot felul și forma se silesc să arete, că pretensiunile Românilor Macedoneni sunt injuste. Așa se svârcolește și

gazeta neunită grecească: „*Eccl. Alithia*,” care „dovedește” că Români Macedoneni după sânge sunt Greci, nu mai cât influința română i-a făcut să-și câștige o limbă deosebită de cea grecească; și apoi aceștia — după cum zice „E. A.” așa-s de puțini și de răslățiți, în cât e imposibil să le dai liturgie deschilinită.

Serbia. Regele Alesandru n'a adus mângâietoare esperințe din călătoria sa prin țară. Poporul a ieșit ce e drept în calea lui, dar aclamările au lipsit, pentru că oficerii regești, cari se zăreau în suita lui, făceau să atune tot entuziasmul. Câți-va soldați veterani primiți de rege, i-au declarat espres, că așteaptă de la el, să facă ordine în țară.

Războiul Ruso-Japones. De pe câmpul de războiu vin știri interesante. Nenorocirile cad cu grămada asupra Rușilor, se pare că-i bătaia lui Dumnezeu asupra capului lor. Lupta ce s'a dat în Joia trecută la *Kintschou* e una dintre cele mai sângeroase pe care istoria războaielor poate să ne-o arete și din care se vede că Japoneseii sunt decși sau se învingă sau se moară. — E de admirat în acest soldat mărunț și galbin disprețul cu care se uită în fața morții. — Generalul Japonez *Oku* raportează despre lupta de la *Kintschou* următoarele:

Miercuri sara ne-am pregătit de atac decisiv și încă în decursul zilei am început executarea planului nostru. Flancul drept îl forma divisiunea 4, centrul divisiunea 1, flancul stâng divisiunea 1, flancul stâng divisiunea 3. Informațiunea aceasta am înaintat spre *Kintschou* și spre înălțimile de la *Naosao*.

Timpu era foarte viforos și cătră mează-noapte se lasă o negură deasă; cu toate acestea o divisiune a atacat una din pozițiile întărite ale inamicului, pe care în curând am și ocupat-o.

Atacul contra înălțimilor de la *Naosao* trebuia să se înceapă la oarele 2.40 dimineța, însă din cauza negurei dese tunurile noastre n'au putut deschide focul, de cât după oarele 3. De la 6 oare dimineța ne-a sprijinit și canonada a patru vase de războiu. Inimicul a răspuns cu toate tunurile, ce le avea, și în curând se începu un *teribil duel de artilerie*. După o canonadă de trei oare, focul rusesc slăbi și trupele noastre de infanterie au primit ordinul de înaintare. Deși tunurile rusesci începură a manevra iarăși cu mare forță, totuși pedestriemei noastre i-a succes a se apropia la 500, apoi la 300 pași de lucrările de apărare externe a le Rușilor. La oarele 11 i-a succes artileriei noastre a face să amuțescă focul din toate *forturile deschise* rusesci; doue baterii rusesci s'au retras

FEUILLETON.

Despre cei doisprezece frați, ce-și caută neveste douesprezece surori.

(Din Haltrich: Deutsche Volksmärchen aus Siebenbürgen).

Un om a avut 12 fii și când erau mari le zise așa: „Voi să nu ve căsătoriți, până nu veți afla 12 fete într'o casă!” Feciorii erau supărați și ziceau: „Unde vom afla noi la o casă 12 fete?” Deci cel mai mare plecă în lume, doară va afla o casă, la care să fie 12 fete, dar mult timp trecu și el nu se mai întoarse, așa fiind lucrul, plecă și al doilea și nici el nu se mai întoarse, și apoi plecă al treilea și al patrulea și tot așa până la al 11, și care cum mergea, mers era, înapoi nu se mai întorcea. În urmă plecă al doisprezecelea fii să caute casa cea cu 12 fete. Calea-i era printr'o pădure deasă. Aci-i ieși înainte un moșneag și-i zise: „De unde, până unde, fii?” — „Caut pe frații mei și pe cele douesprezece surori dintr'o casă, pe care vrem să le luăm de muieri!” — „De me slugesci un an, și-le însămn eu toate!” zise moșneagul. — „Un an nu-i cel lucr mare,” se cugetă fii și rămase slugă la moșneagul. Și slugi cu credință și în timpul acela se făcu vânător ales. După ce se plini anul, îi cinsti bētrânul o pușcă și îi zise: „Cu aceasta nimeresti tot, ce-i voi! Mergi numai înainte prin pădure și vei da de o colibă, în care șede o strigoaie, aceea a străformat pe cei

11 frați ai tăi în stan de piétră; de ar fi rămas ei în slujbă la mine, nu li se întâmpla nimic, dar ei au fost prea sumeți și nu voră a slugi. După ce ajungi acolo, ține pușca tot în mână, că atunci nu-ți poate strica nimic strigoiă!”

Mergând fii pe cale, îl cuprinsă dorul de a-și cerca pușca și îndată zări un leu. „Chiar bine-mi vi în cale!” cugetă el și întinse pușca spre leu. Dar leul îi zise: „Nu pușca, că și-a părea rău; eu sunt împăratul tuturor dobitoacelor cu patru picioare; ia părul acesta de la mine și când vei avea lipsă de mine, freacă-l numai între degete și îndată îți voi veni într'ajutor eu cu toate dobitoacele mele!” El lăsă pușca-n jos, luă părul și merse mai departe; de odată zări în văzduh un vultur mare; numai de cât îl luă la țal și voi să tragă cocoșul puștii. Dar vulturul îi zise: „Nu pușca, că și-a părea rău; eu sunt împăratul pasărilor; ia peana aceasta, și când vei avea o lipsă mare, freacă-o în degete și numai de cât îți-oiu veni într'ajutor eu cu toate pasările mele!” El lăsă pușca-n jos, luă peana și merse mai departe. Mergând el așa dă de o apă mare și în ea vede un pește grozav. „Stai,” cugetă fii, „pe acela doară-l voi putea împușca!” Când voia însă să sloboadă pușca, îi strigă peștele din apă: „Stai, nu mă pușca, că-ți va părea rău; eu sunt împăratul tuturor bidigăniilor din apă; ia solzul acesta și când vei ajunge în vre-o lipsă mare, freacă-l numai între degete și te gândesc la mine, că de loc voi veni cu tot norodul meu să-ți ajut!” El lăsă pușca în jos, luă solzul și merse mai departe. Nu preste multă vreme ajunse la o colibă; acolo șede strigoaia; el intră fără frică în lăuntru și zise: „Strigoaie numai de cât să-mi dai

pe cei 11 frați ai mei, că de nu te împușc!” Dar strigoaia rise cu hohot și zise: „O tu viermuleț prost, împușcă cât vrei, că mie nimic nu-mi poți strica; că se ști, viața mea nu-i în mine, ci-i departe de aci, foarte departe. Într'un munte închis este un lac; pe lac inoată o rață, în rață este un ou, în ou arde o lumină, aceea îi viața mea; de o poți tu pe aceea stânge, atunci îi gata viața mea, dar mai curând nu; dar una ca aceea în veci nu se poate întâmpla, și de aceea nici nu-ți vei mai vedea frații!” Atunci se mânie fii și strigă: „Să vezi acum ce gust are plumbul din pușca mea!” și el împușcă odată, de doue ori, de trei ori după oaltă, dar în zădar, gloanțele nimeriau pe strigoaie și străbăteau prin ea, dar ei nu-i strica nimic, sta-n sus și rîdea de năcasul fii. Dar fiind că el ținea pușca tot în mână, nu se putea apropia de el nici nu-i putea face ceva rău, că alt cum l'ar fi fermecat și schimbat te miri în ce bazaconie ori în piétră, ca pe frații lui. În urmă se lăsă de pușcat și zise: „Așteaptă tu numai, o se afu eu viața ta!” Cu aceste plecă la cale și ieși din pădure afară; în urmă văzu muntele. „Nu poate fi altul,” cugetă el și merse într'acolo. Dar când ajunse acolo, nu scia pe unde să intre între munți. Atunci își aduse aminte de leu și luă părul între degete și-l frecă întră degete și numai de cât fu aci leul cu tot felul de dobitoace după el și-l întrebă ce porucește? „Să-mi mutați muntele acesta de aci!” Și în câte va minute nu mai fu nici urmă de munte în acel loc și în locul lui era un lac cu apă limpede și pe el inota o rață. Aceasta numai de cât se ridică în văzduh, voin să sboare. Atunci fii frecă numai de cât peana vulturului în mână gândindu-se: Ce

pe platoul de lângă Nankualin, de unde din când în când pușcau asupra noastră.

La oarele 10 o canonieră inimică, pe care Rușii o investiră cu tunuri, a intrat în portul Talienvan, de unde deschise un foc ucizător în contra divisiunii 3. Afară de aceasta au mai sosit cinci canoniere, din cari voiau să debarce soldați ruși, însă ei observând pe soldații noștri, s'au retras. Rușii au pus atunci în linie de foc 41 tunuri, cari pușcară tot contra divisiunii 3. Canonada aceasta a durat până la oarele 7 d. m., ghiulele aveau o bătae de 7000 metri, așa că tunurile noastre nu puteau să facă nimic. Rușii aveau o puternică poziție pe înălțimile de la Naosao. Ei ocupară un platou pe deal care se sfârșia într'un prețipiș repede. Pe dealul acesta Rușii instalaseră 70 tunuri de munte și 10 tunuri cu tir repede; afară de aceasta incunjurară colina cu mine explozive, cu șanțuri și gard de sârmă. Artileria noastră a desfășurat o putere supraomenească pentru a nimici aceste întărituri de apărare, pentru ca ast-fel să facă a înceta focul inamicului și să acopere infanteria năvălitoare. Tunurile rusești însă au desfășurat rezistența cea mai mare ce se poate închipui, și noi nu

puturăm să dăm înainte. Până la oarele 5 d. a. zădarnic ne-am încercat a sparge drum infanteriei. Afară de aceasta a treia divisiune înainta așa de mult, în cât inamicul o impresura din toate părțile. Rușii își întăriră pedestriimea contra flancului nostru stâng și au încercat un atac contra divisiunii 3. Îi sprijineau și bateriile instalate lângă Nankualin. La aceasta se mai adaugea că bateriile noastre aproape nu mai aveau ghiule și eram deja pe punctul de a ne retrage tunurile. Ast-fel nu ne-a ramas, de cât a mai face o încercare de a lua cu asalt pozițiunile rusești.

Pe când, așa dar, bateriile noastre au început canonada, divisiunea a treia înainta cu curagiu indescrivibil contra inamicului, focul teribil al tunurilor rusești însă ne-au cauzat pierderi așa de mari, în cât divisiunea a fost silită să se retragă. Ajungând la poala dealului, ea a primit din nou ordinul de a cuceri cu asalt pozițiunile rusești. Trupele năvăliră contra colinei, călcând pe cadavrele camarazilor căzuți. Din norocire în momentul acestu vasele noastre de războiu au început să atace cu focuri de tun flancul stâng al inamicului sprijinite fiind și de regimentul nostru 4 de artilerie. Tot atunci flancul stâng al Rușilor fu atacat și de divisiunea 4 și soldații noștri, cu strigăte viforoase de „banzai“, au ajuns pe platou. În curând și prima divisiune porni, cu disprețul morții, și învingând piedecile năvăli pe deal, unde om contra om se lupta cu pistolu, cu spada și baioneta. Inimicul fu ast-fel respins și din ultima-i pozițiune. Sara drapelele japoneze fluturau pe înălțimile cucerite. Rușii s'au refugiat spre Port-Arthur, după ce asvârliră în aer toate magaziiile. Pierderile noastre sunt de 3500 oameni.

În lupta aceasta perderile Rușilor în oameni sunt la 500 de morți, 80 de tunuri și mai mulți prinsonieri. Rușii după aceasta înfrângere s'au retras în Port-Arthur. Kuropatkin care cu armata sa se afla în Mandșuria se spune că — la ordinul Împăratului și-ar fi părăsit poziția grăbind să deie ajutor Port-Arthurului.

Dacă e adevărată această știre atunci Kuropatkin va ajunge între doue focuri japoneze.

Știrile cele mai noue din isvor engles și frances spun că generalul Japonese a zdrobit cu desăvârșire armata lui Rusă de sub conducerea lui Kuropatkin. Aceste sciri inse nu sunt oficios confirmate.

VISITAȚIE CANONICĂ.

I.

Tr. Oravița 26 Maiu n.

Zi de bucurie pentru unele parochii din Protopopiatul Oraviței a fost ziua de 21 Maiu a. c. În acea zi a sosit în mijlocul nostru prea bunul Arhiepiscop Vasile însoțit de Ill. Sa prelatul canonic Boroș. Ilustritatea Sa în 20 Maiu noaptea a sosit la gara Oraviței, unde l-a întâmpinat esmisul comitelui suprem: protopretorele Oraviței cu protopopul Poruț. În ziua următoare a făcut visita directorului suprem a societății căilor ferate Kinsky din Viena, carele se afla aci, ca supremului patron alor șapte parochii din Diecesă, cum și la toți fruntași din Oravița. A vizitat biserica greacă din Oravița și a ținut o vorbire credincioșilor, a cercetat și zidirea noiei scoale ce se află în lucrare și se ridică în nemijlocita apropiere a bisericii de acolo.

După amiază la oarele 4:30 însoțit de prelatul Boroș, protopopul Poruț protopretorele Madsolovsky adv. Dr. Nedelcu și Dnul Vasile Mărginean a sosit în parochia Ticvanul mic, unde în sunetul campanelor și între aclamările credincioșilor a mână directe la s. biserică, unde a fost întâmpinat de cătră parochul locului la ușa cea mare, prezentându-i-se s. Cruce și s. Evangelia spre sărutare, apoi a intrat în biserică. În ușa altariului parochul l-a bineventat, apoi prea bunul Arhiepiscop ține o vorbire cătră mulțimea cea mare a poporului, după finirea căreia intră în s. altar și dă binecuvântare. După acestea vizitează vasele, vesmintele sacre și s. prestol, pe cum și internul bisericii, apoi merge la cuartirul parochial, vizitează și subscrie protocoalele oficioase, și încântat de cele văzute și îndestulit cu biserică, îndeamnă poporul ca să-și zidească și scoală. Apoi între aclamări nesfârșite pornește spre Ticvanul mare. Aci la ușa curtei bisericii este salutat Arhiepiscopul de veteranul paroch protopop Dem. Rusu, apoi la ușa bisericii, îl salută protopopul Poruț, după acesta Arhiepiscopul răspunde în cuvântarea ținută cătră mulțimea poporului adunat. În fine intră în biserică, recitează câte va rugăciuni și apoi făcând și aci cuvenita vizită se depărtează din s. biserică, de aci merge la scoală, acolo ține o vorbire scolarilor și părinților acestora, cari erau de față, pe prunci îi îndeamnă ca să cerceteze scoala să învețe să cante biserică și să se alipească de preot și docente cari îi sunt cei mai buni și adevărați conducători ai lui, era cătră părinții dice ca să-și trimeată pruncii regulat la scoală, în fine să întreține și cu cei mai mici scolari și între aclamări șgomoase să depărtează din scoală. La locuința parochului Rusu, se întreține cu mai mulți fruntași, apoi fiind timpul înaintat mulțămind pentru buna primire și spunând încă odată că dorul și iubirea față de ei l-a adus, însoțit de mai multe trăsuri și fruntași ai acestei parochii, intră urale de nesfârșită bucuria la oarele 6:13 să depărtează din parochie, și trecând peste Cacova la oarele 7:20 sosește în parochia Greovaț, aci să da jos din trăsura, înaintea capelei, e bineventat de parochul Vasile Pascu condus în capelă face o scurtă rugăciune,

ispravă bună mi-ar face acum vulturul!“ Și atunci vulturul fu aci cu tot norodul lui de paseri și-l întrebă. Ce poruncă-mi dai?“ Prindeți-mi numai de cât rața aceea, și mi-o aduceți în coace!“ Atunci paserile se repeziră toate după ea și — câte se putură apropia de ea — toate ciupiră ceva din ea și veniră să aducă la ficior; numai pene și mici bucățele îi aduseră din ea. Dar el zise: „Vai, ceea ce-mi trebuie, nu mi-ai adus; unde-i oia?“ „Acela a căzut în lac!“ răspunseră paserile, iar ficiorul luă solzul și-l frecă între degete engetându-se la împăratul peștilor. Acela înca se ivi de asupra apei numai de cât cu tot norodul lui; era plină fața apei de bidigăni de apă, cât nu vedeai nici un strop de apă. Iar ficiorul le zise: „Căutați și-mi aduceți oia, ce a căzut de la rața-n apă!“ Atunci toate se corliră în apă și după puțin timp veni chiar împăratul peștilor cu oia în gură. Ficiorul îi luă și merse cu el repede la strigoaie și-i zise; „Uită-te, aci-i viața ta, îndată o fac toată țără de nu-mi aduci frații vii aci!“ Acum tremura strigoaia din tot trupul, luă o verguță verde și merse la cei 11 bolovani de piatră, ce erau înaintea colibei; îi lovi cu verguța și se sculară cei 11 frați și li-se părea că s'au trezit dintr'un vis greu: Frațele cel mai mic le zise: „Vede-ți voi aceasta-i strigoaia ce ve fermecase, dar acum e gata și cu ea!“ cu aceste vorbe aruncară oia de pământ, cât tot țiră se făcu și stânse lumina, ce se afla în ou, iar strigoaia căzu moartă la pământ.

Apoi plecară cei 12 frați toți împreună să-și cauze mirese și în urmă aflară o casă cu surori. Ei le duseră la ei acasă la tată-so și făcură un ospăț mare și erau voioși și fericiți și pote și azi trăiesc, de-n'au murit.

Trad. de Ioan Pop Reteganul.

ține o vorbire mulțimei de popor, vizitează capela, vasele și ornatele sacre, apoi între urale se departă din capelă, afară se întretine cu mai mulți credincioși, și fiind timpul înaintat pleacă spre Oravița, de unde în 22 Maiu la oarele 4 dimineața a plecat spre Biserica albă apoi cu trenul a călătorit la Boziaș și de aci cu vaporul pe Dunăre pe la Orșova, Adacaleh la Poarta de fer, și prin băile herculane s-a reîntors sănătos la reședința sa.

Va fi nenitată de noi visita aceasta, căci ea ne-a dat ocazie să simțim căldura dragostii ce bunul Arhiepiscop are față de noi, ne-a întărit poporul în credință și prin părințeștiile sale sfaturi l'a făcut să fie și cu mai multă atragere către biserică și școală.

II.

Comloșu-mare la 25 Maiu 1904.

Un oaspe prea plăcut a avut comuna noastră în ziua de 24 Maiu. Ilustritatea Sa Domnul Episcop de Lugos Dr. Vasile Hossu însoțit de Ilustr. Sa Dl. canonic-prelat Ioan Boroș și Clarisimul secretar Dr. D. Fireza a ostenit la Comloșu-mare, unde a făcut văzuta Alteței Sale Mileva Naco ducesă de San-Marco, marei binefăcătoare a acestei parochii.

A vizitat școala, biserica, claustrul rom.-cat. și a făcut unele visite la onorațiilor de căpetenie, a primit pe membrii senatului școlar și cuatoratul bisericesc însoțiti de alți credincioși adresând unii fie cărnă câteva vorbe părințești.

Primirea din partea Alteței Sale a fost cât să poate mai afabilă și prevenitoare. Echipagiul dânzei și o altă trasură de gală au fost pusă la dispoziția înaltului oaspe atât de la gara Jombolea până la Comloș și îndărăpt cât și în comună.

La 1 oară a fost prânz la Alteța Sa, la care pe lângă sus numiții au luat parte și Dr. Laurean Luca parochul locului și protopopul Torontalului apoi directorul domeniului Adolf Otto. Sub durata prânzului corul gr.-cat. a intonat câteva cântări în onoarea Înaltului Prelat.

La 3 oare a plecat către Lugos lăsând în inimile tuturor prea plăcută impresie. Dumnezeu să-l trăiască într-un mulți fericiți ani.

III.

Valea Jiului, Iunie 1904.

Mai marele nostru Păstor, Prea Sfințitul Episcop al Lugosului, Ilustrisimul Domn Dr. Vasile Hossu ne-a învrednicit ca cu potențată strălucire să prăznuim Sfințele Sărbători ale Pogorării Spiritului Sfânt din anul acesta prin venirea Sa în mijlocul nostru. Cât ce a ajuns în Ardeal, la gara Deva, inteligența noastră s'a grăbit a ieși întru întâmpinarea iubitelui păstor și a-l asigura de nestrămutata sa dragoste. Același lucru s-a repetat la gara din Piski, unde Ilustr. Sa a fost salutată de protopopul Ioan, Pop, al Hunedoarei, și la gara din Hațeg unele l-a bineventat cu mult entuziasm vicariul Hațegului Dr. Iac. Radu. Ajuns la Petroșeni și săvârșind aci în prima zi de Rusalii liturgia solemnă în biserica noastră

care a fost provăzută cu iconostas nou, iar a doua zi consacrand biserica nouă din Paroșeni, a continuat apoi visitațiunea canonică în Lupeni și pe rând în toate parochiile din districtul protopopesic al Jiului. Cele mai rodnice impresiuni au rămas pe urma Prea Sfințitului nostru Episcop, carele neostenit s'a arătat propoveduind evanghelia în toate parochiile districtuale, ascultând mărturisirea credincioșilor și făcând rugăciuni de deslegare pentru răpaușați. De ce cerul ca răsplătite să fie nespusele ostenele ale lungului și greului drum și ale îndelungatelor servicii dumnezeiești, și bunul Dumnezeu să-l ajute a-și vedea cu ochii efectele salutări ale acestei visitațiuni canonice, cari și-au ridicat valoarea și prin aceea, că aici la marginea diecesei le-a perfăcut. Iar noi preoții districtuali mulțămăit aducem Arhiepiscopului nostru, că ne-a ușurat păstorirea sufletelor credincioase prin Înalta Sa povățuire și spriginire archiepiscopescă.

A. P. B.

Peregrinaj la mănăstirea Prislopului.

Ponicești 25 Maiu 1904.

În 22 Maiu a. c. s-a ținut peregrinajul la mănăstirea Prislopului, situată pe teritoriul comunei Silvașul-superior. De mai mulți ani s-a introdus usul frumos, laudabil și folositor, de a-se face. — În duminica următoare după 21/8 Maiu, — peregrinaj la mănăstirea Prislopului, în amintirea „S. Apostol și evangelist Ioan teologul“, care este „hramul“ aceleia. Toate peregrinajele făcute în anii trecuți, au fost edificatoare și numeroase; dar cred că nu esagerez atunci, când afirm, că un peregrinaj mai numeros, și mai plin de sântămănt religios, ca cel actual, poate numai în zilele sale de glorie și mărire, va fi văzut această sfântă mănăstire! Cât privind grupurile tot mai numeroase de credincioși, conduși de păstorii lor sufletești, cum pogoară de pe toate potecile ce șerpuesc printre colinele, cari așa de simetric împrejmuesc mănăstirea, mi-au venit în minte cuvintele: „ridică împrejur ochii tăi Sione și vezi, cum vin de la răsărit, de la apus și de la miază-zi fii tăi!“ Cu deosebire măreț, imponent și mișcător a fost peregrinajul, ne mai usitat până aci. — al credincioșilor din jurnal Orăștiei, cari veneau în procesiune sub conducerea M. On. Dr. Valer Tr. Frenț, admin. protop. al Cudșirului, și al credincioșilor din parochia Cârnești condus de către parochul Romul Barbescu. Deja către 7—8 oare aglomerația poporului credincios era neindatinat de mare. În chiliele de lângă biserică preoții: Teofil Tustean, paroch în Tustea, Benjamin Popoviciu, paroch în Băcia, Ioan Itul, paroch în Hațeg și Iustin Tiarină, preot în Păucinești, — ascultau mărturisirea credincioșilor Nicolau Muntean, adm. protop. al Ulpiei-Traiane, afară în liber, cetea rugăciunile îndatinate înainte de sfânta mărturisire.

Cu ne exprimabil regret s-a informat, atât clerul cât și poporul credincios present, că Ilustrității Sale Prea Sfințitului Domn Dr. Vasiliu Hossu, episcopul Lugosului, împrejurările schimbate, — interese mult mai vitale ale sionului și neamului românesc, reclamându-i prezența în altă

parte, — nu i-au permis a participa la acest peregrinaj după cum se anunțase. Tare sum predispus a crede că încurgerea poporului credincios la mănăstire, în număr așa de mare, cu această ocaziune, în mare parte este a se a scrie împrejurări, că se anunțasă de timpuriu venirea Prea Sfinției Sale și astfel poporul cu dor ferbinte și cu drag a alergat să-l vază, să-l cunoască să-l salute și să-și arete stima, încrederea și adheziunea sa față de Arhiepiscopul său.

După 9 oare s-a început oficierea sfintei liturgie. — celebrată afară sub cerul liber. — pontificând Vicariul Hațegului Dr. Iacob Radu, asistat de către Ioan Pop, protop. în Hunedoara, Nicolau Muntean, adm. protop. al Ulpiei-Traiane, Dr. Valer T. Frențiu, adm. protop. în Orăștie, Sofroniu Oltean, paroch în Rechițova, Petru Chețan, paroch în Dănsuș, Dionisiu Doborean, paroch în Sântă-Maria-Oriea, Vasilie Cetățan, paroch în Sub-cetate, Ladislau Nandra, paroch în Silvașul-inferior, Romul Barbescu, paroch în Cârnești, Ioachim Eliu, paroch în Pesteana, Iacob Nicolescu, paroch în Clopotiva, Benjamin Popoviciu, paroch în Băcia, și Liviu Varvoniu, adm. parochial în Peștenița. Solemnitatea serviciului divin nespns de mult a ridicat-o corul mixt, care sub conducerea parochului Ioan Avram, din Spini, — melodios și tare frumos a cântat răspunzoriale la sfânta liturgie.

După citirea sfintei Evanghelie Vicariul Dr. Iacob Radu, de pe un loc mai ridicat, a ținut o predică, cu un avânt oratoric așa de perfect și cu cuvinte așa de înțelegibile cât au pătruns, și mișcat, atât de profund inimile tuturor ascultătorilor prezenți.

După finirea sfintei liturgie, până ce Nicolae Muntean, și Dr. V. Traian Frențiu, au cuminecat, în sfânta biserică mai mult de 300 de credincioși, afară sub cerul liber s-au făcut rugăciune pentru ploae, — de care în această regiune era foarte simțită lipsă. — actualminte cerul s'a îndurat vărsând o fecundă ploaie în întreg ținutul Hațegului.

În decursul serviciului divin, din când în când, cerul trimitea rari picături de ploaie, ca și când ar fi lacrimat de bucurie pentru rugăciunile calde, suspinurile de pocăință umilite și întorcerea poporului Său!

După amiază, 7 preoți au servit sfântul maslu mai multor credincioși greu bolnavi! iar poporul în perfectă ordine, liniștit și mângaiat, s-a întors la ale sale!

Ca taxe voluntare, în favorul sfintei mănăstiri de la asistenții la sfințele daruri, amintirile sub sfânta liturgie, donațiuni benevole la sărutarea sfintei cruci și a icoanei de pe mormânt și pentru stropirea cu apă sfințită s-a încasat o sumă, care cred, că trece mult preste 200 coroane.

Inima nu-mi condece să incheiu acest raport fără, a face un sincer și calduros „Apel“ către On. frați preoți! „Cum sunt preoții așa sunt și popoarele“ a zis cel mai vestit pontifex roman papa „Gregoriu cel Mare“. Poporul românesc, — prin suferințele sale aproape de două ori milenare, a avut timp și ocaziune destulă a-și espia păcatele Sale și a strămoșilor săi și cred că a sosit timpul, ca acest popor bun și blând, să ajungă la limanul fericirii temporale și eterne! Acest liman însă, este încă tare depărtat, și numai așa sunt prospecte a-l

ajunge cândva. dacă „toți“ preoții săi, vor fi la culmea chemării lor apostolice și cu întreg devotamentul sacrificându-se pe sine pentru binele, deșteptarea și iluminarea poporului românesc. — în mintea și inima, cărnă credința în Dumnezeu și în un venitor mai bun încă nu este total dispărută, ci este numai amărâtă acoperită fiind de vâlul erasei ignoranțe și al superstiției rușinoase. De la preoți se pretinde a rupe, în bucăți acel „vâl“ rușinos, detestabil și periculos; și a însufla, în mintea și inima iubitelui popor român credința, speranță și iubire în Dumnezeu, în un venitor și destin mai bun!

Finind acest raport îmi permit, a îndrepta o rugare către Prea On. Domn Dr. *Jacob Radu*, (Vicariul Hațegului) președintele curatoratului administrativ al mănăstirii, să binevoiască a dispune ca în venitor, cu ocaziunea peregrinajului la mănăstire, — nu „una“ ci cel puțin „trei“ predici să se țină credincioșilor d. e. la începutul sfinteii liturgie, după cetirea sfinteii Evanghelie, și la finea sfinteii liturgie. — Mulțumită Domnului, preoții calificați și deplin apti, spre acest scop, nu ne lipsesc. — căci poporul credincios e dornic, de învățatură, cu drag, pacientă și încordată atențiune ascultă predicile bine predate și în stil popular concepute și rostite! Se facem această folositoare inovațiune, ca să nu ni să poată imputa odinioară, că credincioșii au cerut: „și nu era cine să le împartă lor nutremânt spiritual“! Iar pentru rostirea predicilor ar fi consult a se improvisa, un fel de amvon — din înălțimea cărnă, oratorul se poată predomina iumensitatea publicului ascultător de o parte; iar de altă parte publicul să poată vedea persoana lui, prin ce predica mult ar câștiga în efect!

I. T. p.

Ordinea examenelor publice,

ce se vor ține cu elevele școlii de fetițe din Blaj cu ocazia închierii an. scol. 1903/4. Amăsurat hotărârii luate în conferința corpului didactic a numitei școlii, ținută la 27 Maiu a. c. examenele publice de închierea an. scol. se vor ține în zilele de 20, 21, și 22 Iunie a. c., iar în 23 Iunie va fi *servițiu divin, împreună cu doxologia cea mare în capla internatului de fetițe, după care imediat, va urma vestirea rezultatelor și împărțirea premiilor.*

Luni, 20 Iunie a. c.

a) Înainte de amiază:

De la 8—10 clasa I. și II. primară, examen din toate obiectele de învățământ.
De la 10—12 clasa III. și IV. primară, examen din toate obiectele de învățământ.

b) După amiază:

De la 2—4 clasa I. civilă, examen din toate obiectele ordinare de învățământ.
De la 4—6 clasa II civilă, examen din toate obiectele ordinare de învățământ.

Marți, 21 Iunie a. c.

a) Înainte de amiază:

De la 8—11 clasa III. civilă examen din toate obiectele ordinare de învățământ.

b) După amiază:

De la 3—6 clasa VIII. superioară, examen din toate obiectele ordinare de învățământ.

Miercuri, 22 Iunie a. c.

De la 8—10 examen din l. franceză.
De la 10—11 examen de muzică.

Tot timpul cât vor dura examenele sunt expuse la vedere publică lucrurile de mână pregătite de fetițe în decursul anului școlar.

Joi în 23 Iunie a. c. Clasificări și premii.

Blaj, la 9 Iunie 1904.

Direcțiunea școlii de fetițe.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Spectabilul Domn Dr. *Alexandru Bchățel* din Cluj, cunoscând starea bisericii române din Teaca a binevoit a oferi casei bisericesti 10 cor. și școlii alte 10 coroane. Asemenea și dl *Ioan Buzea* cu soția *Maria*, mare proprietar pe Valea Milașului, originar din Zărnești ne oferi un rind de vestimente bisericesti frumoase în preț de 80 coroane. Pentru acestea fapte nobile în numele curatoratului bisericesti le exprimăm și pe această cale călduroasele noastre mulțămite, pentru cari nu vom înceta a roga pe bunul Dumnezeu să le răsplătească înmii. Teaca în 26 Maiu 1904. *Clemente Raicu*, v.-prot. gr.-cat.

În memoria Episcopului Pavel. Primit următoarele șire: Au trecut doi ani și iarăși am stat cu durere la altariul Domnului în biserica din Sat-Slatina la mormântul neuitatului episcop *Mihail Pavel*. În această aniversară dureroasă am servit sfânta Liturgie și făcut părăstas pentru repausul sufletului nostru *Mihail*. Sfinte Părinte roagă-te bunului Dumnezeu și Maicei Preacurate pentru neamul tău, roagă-te pentru poporul iubit din Maramurăș. — Memoria ta va fi eternă în Maramurăș. Sat-Slatina 1 Iunie n. 1904. *Tit Bud*, Vicariul Maramurășului.

Hymen. În Dumineca Ss. Rusali s'a logodit *Dr. Danilă Sabo*, cand. de avocat cu dsoara *Augusta Ciato*, fca repausatului avocat *Ludovic Ciato*. — Luni profesorul *Octavian Prie*, s'a logodit cu dsoara *Elena Nestor*, fca profesorului *Silv. Nestor*. — Marți s'a cununat la Sâncel clericul abs. *Sever Prățilă*, cu domnișoara *Leontina Bran*, fca repausatului protopop, *Zah. Bran*. — La mulți ani!

Excursiune școlară. Peste 70 de studenți de la institutele noastre din Brașov însoțiți de profesorii lor, au plecat în o frumoasă excursiune de studii; Sinaia, București, Constanța, și Maria-neagră. — Studenții noștri încă vor pleca zilele acestea să viziteze băile de sare de la Uioara.

Bánffy — deputat. Șeful noului partid br. *Bánffy D.* fost ministru president, a fost ales deputat în Seghedin. Lupta a fost crâncină.

Distincțiune meritată. Cunoscutul profesor *Niculau Iorga*, de la universitatea din București, pentru scrierile și lucrările sale istorice, a fost decorat cu medalia „Răsplata muncii“ cl. I. — Felicitările noastre!

Masa studenților a primit de la institutul „Porumbăceana“ cor. 15. „Furnica“ 50 cor. *Petru Pop*, Brașov (în amintirea repausatului *Liviu Novotny*), *Iuliu Crainic*, Urisin 4 cor. *Ioan Fulicea*, Șinca col. 8 cor. N. N. 5.60 cor. *Studenții cl. II.* Blaș au colectat 224.30 cor. cei din cl. IV. și V. cor. 60.

Petreceri. Comitetul Reuniunii Femeilor din Blaș invită la Petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă în 5 Iunie 1904 st. n. în sala cea mare a „Hotelului Univer.“ Începutul la 5 oare d. a. — Tinerimea română din Deva și jur invită la Producțiunea Musicală-Teatrală împreună cu dans, ce o va aranja cu concursul corului Românilor din Hunedoara, din incidentul adunării generale a „Reuniunii femeilor române din comit. Hunedoarei“ Duminecă în 12 Iunie st. n. 1904 în sala Redutei Orășenești din Deva. Venitul curat este destinat pentru Fondul Reuniunii.

Contra duelului. Se vestește din Innsbruk, că Sfinția Sa Papa Piu a distins pe doi tineri universitari catolici, cari refuzând să se dueleze și-au pierdut rangul de oficer în armată. Pontificele i-a decorat. — De regele Carol încă să scrie, că cu prilejul unei audiențe acordate unui judecător s'a exprimat mai de multe ori contra duelului.

Cărți nou. Au apărut în zilele acestea *Despre introducerea limbii românești în biserica Românilor*, discurs de recepțiune în Academia română, scris de *Ioan Bianu*; prețul 60 bani. — *Cartea sănătății*, manual de igienă pentru școlile superioare civile și preparandiale de fete, servind tot odată ca consilier igienic pentru femeia cultă în diferitele faze ale vieții, de *Dr. Ștefan Erdélyi*, Orăștie 323 pag. 3 cor. — *Icoane din istoria grecilor vechi*, doue broșuri de *Victor Lazăr*, formând numărul 8 și 9 din Biblioteca populară a Asociațiunii. — Prețul unei broșuri 20 fil. Sunt intercalate în text și câte-va ilustrații.

Petrecerile și jocurile din carnaval produc nenumărate morhuri neplăcute. E tocmai potrivit ca se atragem atențiunea tuturor asupra medicamentului *Elsa-Fluid*, care vindecă sigur și grabnic diferite morhuri cum sunt: ferbințala, influența, receală, tusă, ragașală, și reumă dureri de dinți, de cap și stomac, constipatia vătămatura junghiu, amețală, durere de ochi și alte multe morhuri. *Elsa-Fluid* a fost premiat la espostiile din Paris, London, Berlin, Roma și Midza. — De curând a fost decorat cu medalie de argint a ordului spanial crucea roșie. Se spezează franco pentru 5 cor. 12 sticle s'au 6 sticle duple de cătră singurul fabricant *Feller V. Jenő*, farmacist de curte, Stubica Centrală 82. (Zagrab) Să ne ferim de mitațiuni.

† *Moisă Târziu*, învățător rom. gr.-cat. în pensiuine în urma unui morb îndelungat și plin de suferință, după împărțirea cu sântele taine, Luni în 9 Maiu dimineața la 5 oare în Chertes, și-au dat blândul său suflet în mâinile Creatorului, în anul 74. a vieții și a 50-lea al fericirii sale căsătorii, anii servițiului 47.

Odichnescă în pace!

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltore

și-a aranjat în Strada mică *Cafenea, Cofetărie* și *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* și *beuturile cele mai bune* pe cum și *chilii oomforte și ieftine.*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bělgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

Domnul Teodor V. Păcățian, redactorul »Telegrafului Român« din Sibiu a publicat de curând o scriere intitulată »Istoriografi vechi, Istoriografi noi. Studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române.«

Autorul se încearcă a combate în această scriere rezultatele, la cari am ajuns eu în studiul meu »Vechile Episcopii românești« și a dovedi — contrar acelor rezultate — »existința vechei metropolii greco-orientale române din Ardeal.«

Voiu examina deci argumentele, ce le aduce domnul Păcățian spre a-și dovedi teza și mă voiu încerca din nou a lămuri ceștiunea, pentru ca publicul cetitor să nu fie sedus prin domnul Păcățian a crede ce nu a existat.

Este de sine înțeles, că eu nu voiu trata iarăși pe larg această ceștiune, de oarece cel ce voesc să o cunoască din toate punctele de vedere nu-și va pregeta a ceti scrierea mea »Vechile Episcopii românești,« și »Istoria Autonomiei bisericesti,« care se află în cartea mea cea mai recentă »Discursuri, Autonomia bisericască, Diverse.« Cetirea acestei cărți este indispensabilă pentru cei ce vreau să judece drept în procesul meu cu domnul Păcățian, pentru că cuprinde unele lămuriri și rectificări a celor scrise în »Vechile Episcopii.« Voiu atinge deci numai acele lucruri, cari stau în strânsă legătură cu argumentele d-lui Păcățian.

De la pag. 117 până la 129 se încearcă domnul Păcățian a dovedi, că și înainte de Mihaiu Viteazul, va să zică și înainte de 1599, a existat o reședință arhiepiscopescă în Bělgrad, și prin urmare a trebuit să existe și o Arhiepiscopie, sau Mitropolie. Dovadă despre aceasta, zice d-l Păcățian, »e chrisovul de donațiune, prin care Constantin Bassaraba, voevodul Munteniei, donează la anul 1700 moșia Merișanilor metropoliei din Alba-Iulia și arhiepiscopului ei Atanasie. Aceste litere donaționale, act domnesc deci, cu putere de lege, sunt de următorul cuprins:

Io, Constantin de Bassaraba, din îndurarea lui Dumnezeu principele și domnul a toată Ungro-Valachia, dau sfintei și dumnezeiești metropolii de Alba-Iulia și arhiepiscopatului Transilvaniei, închinat sfintei și de viață făcătoarei treimi, a cărui casă residențială ruuinată prin vechime s'a făcut și arădicat din fundament de cătră principele în domnul Io Michail, oare când predecesorul nostru, asemenea reverendisimului părinte Atanasie și sinodului întreg al sfintei metropolii, posesiunile din câmpul ce se zice al Merișanilor, în districtul Argeș...«

»Am luat, continuă domnul Păcățian, acest document din »Istoria diecesei Oradea-mare« de Dr. Ioan Ardelean (pag. 85—86), de la un autor deci, în care dl Bunea are toată încrederea« (pag. 121—2). După ce dl Păcățian a analizat chrisovul de mai sus, esclamă triumfător: »Destul deci, că reședință metropolitană a fost în Alba-Iulia și înainte de Mihaiu Viteazul și ast fel și al treilea argument principal al nouei istoriografii române, scos pe plan pentru a ne dovedi, că mitropolie veche n'am putut să avem în Ardeal, cu reședința în Alba-Iulia,

reșternat cu desăvârșire. Căci dacă a fost reședință metropolitană, a fost și mitropolit și mitropolie« în Alba-Iulia« (pag. 124—5).

Din nenorocire însă dl Păcățian n'a răsturnat nimic, ci numai s'a făcut de ris cu opintirile sale zădarnice.

Documentul citat nu este chrisovul lui Constantin Brâncoveanu, ci este o traducere din latinesce de pe un extras greșit, ori, mai corect vorbind, fals, al chrisovului original românesc emanat de la Brâncoveanu.

Extrasul latinesc fals l'a publicat mai întâiu P. Maior în Istoria bisericeii rom. la pag. 149 de unde a trecut și în »Archivul« lui Cipariu pag. 456. Pasagiul din extras, ce ne interesează, are următorul cuprins: »Ioannes Constantinus Bassarab Divina favente Clementia Princeps et Dominus totius Ungrovlachiae Sanctae Divinae Metropoliae Albae Juliae et Archiepiscopatus Transylvaniae sub invocatione Ssimae et vivificae Trinitatis, cujus domum residentialem antiquitate collapsam ex fundamento fieri et erigi curavit in Domino defunctus quondam Praedecessor noster Joannes Michael Princeps, Reverendissimo item Patri Athanasio Metropolitae totique Synodo Sanctae Metropoliae trado possessiones in campo Merisenilor dicto districtus Argis.«

Atât extrasul latinesc al documentului original cât și traducerea acelu extras ne spune tocmai ceea ce doresce dl Păcățian, că adevărat Mitropolia din Alba-Iulia a avut, și înainte de Mihaiu Viteazul, o »casă residențială ruuinată prin vechime (domum residentialem antiquitate collapsam).«

Dar se vedem acum, ce ne spune însuși originalul românesc al chrisovului publicat întreg în arhivul lui Cipariu la pag. 455. În pasagiul, ce ne privește, zice:

»Mlstiu Bjiiu Io C. B. V. i gospodar vsoe zemle ungrovlachiscae davat gvsmi sie povielenie gvsmi Sfintei și Dumnezeștii metropolii a beligradului și Archiepiscopii țării ardealului unde să cinstește hramul al sfintii și de viață făcătoarii troiții. Care dintru a sa temelie iaste făcută și înălțată de reșosatul Io mihaiu vov. și sfintii sale părintelui Aftanasie mitropolitul și a tot săborul sftii metropolii. Ca să fie sfintii metropolii moșie în câmpul merișanilor ot sudu argeșu.«

Am transcris acest pasagiu cu litere latine, ca toți să-l poată ceti. Începutul slavonesc are românește acest cuprins: »Cu mila lui Dumnezeu Io Constantin Băsărab, voevod și domn a toată țara Ungrovlachiei dat-am Domnia mea această poruncă a domniei mele.« Cuvintele românești ce urmează ne spun apriat, că »Mitropolia Bělgradului« și »Archiepiscopia țării Ardealului« a fost făcută și înălțată, dintru a sa temelie, de Mihaiu Viteazul, și nu spun nici cu un cuvânt, că înainte de Mihaiu Viteazul ea ar fi avut în Alba-Iulia, ori airea, vre-o »casă residențială ruuinată prin vechime.«

Așa dară este fals ce ne spune extrasul latinesc al chrisovului original la Petru Maior, și tot așa de fals este și ce ne spune traducerea acestui extras la I. Ardelean, că adevărat ar fi existat înainte de Mihaiu Viteazul o reședință arhiepiscopescă și mi-

tropolitană în Alba-Iulia și în fine de tot false sunt toate deducțiunile, ce le face domnul Păcățian din un text fals pe paginile 117—129, și fără temei sunt toate muștrările necălite, ce, pornind din un text fals, le aruncă în fața mea și a dlui profesor universitar N. Jorga pe aceleași pagini.

Nu vreau să înfierz cu cuvintele, ce o ar merita, procedura dlui Păcățian, ci îi pun numai această întrebare: cunoscut-a d-sa textul original al chrisovului lui Brâncoveanu, ori ba? Dacă nu l-a cunoscut cum s'a apucat să scrie istorie bisericească, înainte de a fi consultat »Archivul« lui Cipariu, fără de care nici cel mai diletant istoriograf român nu poate lua condeiul în mână spre a scrie istorie? Dacă însă l-a cunoscut, pentru ce abuzează de buna credință a publicului cetitor, care nu este chemat a căuta și controla isvoarele?

Ceea ce se dovedesce din chrisovul original al lui Brâncoveanu, că adevărat Mihaiu Viteazul este întemeietorul Mitropoliei Bělgradului, se adevărește și cu alte documente și argumente, cari nu se pot numi »de a doua și a treia mână,« cum le socotesc dl Păcățian și nu le află vrednice nici macar de amintire (pag. 125), ci sunt de prima ordine și hotăritoare în chestie.

Dimitrie Napragy, episcop romano-catolic transilvan, care a petrecut în Alba-Iulia la curtea lui Sigismund Báthory și a lui Mihaiu Viteazul, într'un raport trimis la 1602 împăratului Rudolf II spune apriat, că Mihaiu Viteazul a întemeiat mănăstirea, care de atunci în coace a fost reședința Mitropolii Bělgradului (Hurmuzaki, Doc. IV. pag. 287).

Domnul N. Jorga în »Studii și Documente,« (IV. pag. 66—69) publică întreg pomelnicul arhierilor, cari și-au avut reședința în Mitropolia Bělgradului, întemeiată de Mihaiu Viteazul, și al binefăcătorilor mai de frunte, cari au făcut ceva folositor pentru această Mitropolie. Diptichul acesta este un act vechiu păstrat în archiva din Blaș, de unde l'a scos G. Șinca și l'a dăruit bibliotecii universității din Bucărești, pentru care faptă Șinca cu drept cuvânt este muștrat din partea lui T. Cipariu în Acte și Fragmente pag. 208. La locul unde se pomenește numele lui Mihaiu-Viteazul, diptichul zice: »Acesta au făcut Sfenta Mitrop(o)lia Belgr(a)dului,« fără să se amintească nicăiri, că ea ar fi existat și mai înainte. În șirul arhierilor din diptich este pus ca arhiepiscop în locul întâiu Ioan, care combinat cu următorii din pomelnic, nu poate fi de cât Ioan de la Prislop de pe timpul lui Mihaiu-Viteazul. Cine nu vede însă, că dacă ar fi residat și alți Mitropoliți în Bělgrad înainte de Mihaiu-Viteazul, atunci ei încă ar fi fost puși în șirul Mitropolii din pomelnic? Celor ce au scris diptichul încă le-a fost cunoscut, că înainte de Ioan de la Prislop au mai fost și alți arhierii în Ardeal, căci aveau în mâna lor o bederniță (ipogonation) dăruită la 1527 de voevodul Moldovei Petru Rareș, pe care era scris numele arhierului Varlaam (Cipariu, Acte și frag. p. XIV). Aveau în mâinile lor Căzania de Brașov din a. 1580—1, în care se

face pomenire de »mitropolitul« Ghenadie (Ibidem, și Bianu-Hodoș, Bibliografia vechie pag. 91). Pentru ce dar nu găsim și pe acești doi archiereii în diptich? Răspunsul este foarte firesc: pentru că cei ce au scris diptichul, au știut, că înainte de Mihaiu-Viteazul și de arhierul Ioan de la Prislop, nu a existat Mitropolia Bělgradului, nici Mitropolii în acest oraș.

Dacă deschidem bibliografia vechie a domnilor Bianu și Hodoș, unde aflăm cărțile tipărite sub Mitropolii Bělgradului de la Mihaiu-Viteazul în coace, vedem, că acești Mitropolii își ieau de comun titlul lor de la scaunul Bělgradului, pe când în titularile arhierilor, cari au trăit înainte de 1599, ca *antecesorii ai Mitropoliiilor Bělgradului*, dar nu cu reședința în Belgrad, nici unul, dar nici unul, nu se numesce »al Bělgradului,« ori de »Bělgrad«.

Împrejurarea aceasta încă dovedesce, că în Belgrad n'a existat nici o mitropolie românească înainte de Mihaiu Viteazul.

Dar însă și Mitropolia Bělgradului, întemeiată de Mihaiu-Viteazul, nu a fost o Mitropolie adevărată în sensul propriu și canonic al cuvintului, ci o simplă episcopie, pe cum au numit-o corect arhierii din Bucuresci, cari au sfințit în 22 Ianuarie 1698 pe Atanasie, zicând: »De vreme ce arhierul, care era mai dinainte vreme la *Episcopia Ardealului*, anume Teofil, i-s'au sfârșit viața, și *Episcopia* a rămas văduvă.« (Cipariu, Acte și fragmente pag. 210.) Așa numiții »mitropolii de Bělgrad« n'au avut sub jurisdicțiunea lor nici un episcop sufragani, căci dacă ar fi avut, atunci de sigur numai pe acești episcopi sufragani i-ar fi chemat, ca să le fie de ajutoriu întru sfințirea episcopilor străini, cari au venit la Bělgrad, spre a fi înălțați la treapta arhieriei. Vedem însă contrariul, că adevărat »mitropolitul« Bělgradului Stefan Simeon Simonovici sfințesce la 1651 pe *Partenie* episcopul Rutenilor de la Muncaciul, nu cu împreună-lucrarea și ajutoriu episcopilor din »Mitropolia« sa, ci cu ajutoriu lui Grigorie al *Moldaviței* și Sava al *Bistriței*, cari arhierii trăiau în mănăstirile Bistrița și Moldavița din Moldova la granița Ardealului (Vechile Episcopii p. 99—101. Dacă sub »mitropolii« Bělgradului s'ar fi aflat mai mulți episcopi sufragani, atunci am vedea măcar pe unul dintre acești episcopi înălțându-se la treapta arhieriscopicească și mitropolitană, iar »pe »mitropolitul« nu l-am vedea alergând la Bucuresci, ca să se sfințească, căci l-ar fi putut sfinți și episcopii sei de acasă. Dacă luăm în mână decretul principilor ardeleni, prin cari au numit pe »mitropolii« Bělgradului, vedem că nici unul dintre acești arhierii, dar nici unul, nu este numit »metropolit,« ci numai *episcop* și *superintendent*, (vezi aceste decrete în scrierile citate în »Vechile Episcopii«). Pe cum însă astăzi cel ce capătă de la capul statului decret de *Mitropolit* și *Archiepiscop* este cu adevărat Mitropolit și Archiepiscop, iar cel ce primesce decret de episcop, nu este mitropolit și arhieriscop, ci numai episcop, tot așa și în veacul al 17-lea nu a putut fi *mitropolit* și *arhieriscop* un arhieriu, care a căpătat numire numai de *episcop*.

În scrierile mele »Vechile episcopii românești« și »Discursuri, Autonomia bisericăscă, Diverse« am arătat, că Sârbii

sunt aceia, cari au introdus abuzul de a numi pe mitropolitul lor de la Ipec »patriarch,« titlu, care n'a fost recunoscut nici odată în mod canonic din partea bisericii orientale, iar pe episcopii lor »mitropolii.« Am dovedit mai departe, că abuzul Sârbilor de a da episcopilor lor titlul de mitropolii s'a cassat abia sub Maria Teresia în congresul sârbesc din 1744. După Sârbii s'au luat apoi și alții. Unii episcopi ai Muncaciului erau intitulati »patriarchi,« (Pesti Frigyes, A szörényi Bánság, I, 346), deși ei nu au avut nici odată nici măcar mitropolii. Episcopii Buzăului și Râmnicului, deși supuși ca sufragani mitropolitului Tergoviștei, încă au fost intitulati une ori »arhieriscopii« (V. Popp, Disertație despre Tipografii p. 59 n. c.). Românii din Ardeal, pe cum am arătat în Istoria autonomiei bisericăscă (pag. 315), stând între anii 1572 și 1585 în strânsă legătură cu mitropolia (patriarchia) sârbescă din Ipec, au început și ei a da episcopilor lor titlul de mitropolii în contra actelor emanate de la domnitorii țării, în cari arhierii lor erau instituiți în calitate numai de *episcopi*. Abuzul acesta s'a continuat chiar și după sfânta Unire. Așa d. e. Vasile Baran, protopopul unit al Făgărașului, în 1767 își datează o scrisoare din »mitropolia Făgărașului,« unde a existat numai episcopie unită cu acest nume. (Stinghe, Documente II. pag. 261.) Pe unele din cărțile liturgice tipărite în Blaș înainte de 1853, adevărat înainte de înființarea mitropoliei unite de Alba-Iulia și Făgăraș, se zice, că s'au tipărit în »*Blaș la Mitropolie*.« Episcopul unit Grigorie Maior se intitulează »*mitropolit*« pe antimisele sfințite de dînsul. Pe un clopot din turnul bisericii catedrale, care s'a crepat în 1892, și care a fost înlocuit cu altul nou, era gravat, că s'a făcut pe timpul »Escelenței Sale Grigorie Maior *Mitropolitul* Făgărașului 1777.« Clopotul cel mare de la biserica catedrală, care în anul 1836 a fost cumpărat de capitulul din Blaș, poartă inscripțiunea »*Ioan Lemeni Mitropolitul Făgărașului 1836*.«

Eată deci, că o mulțime de episcopi se intitulează »mitropolii« fără să fi fost înălțați în mod canonic la această treaptă ierarhică. Dar că nici înșiși »mitropolii Bělgradului« nu s'au socotit pe sine drept mitropolii adevărați în sensul canonic al cuvântului, avem dovadă de la însuși făimosul »mitropolit« Sava Brancovici (1656—1680), care la călcăiul unui act românesc din Decembrie 1659, se iscălesce sârbesc »*Piscup Sava*« (Iorga, Doc. Bistr. II, pag. 9, num. CLXXVI), iar nu arhieriscop. Poate-se oare închipui ca cine-va, fiind cu adevărat arhieriscop, și mitropolit, să se iscălescă numai *episcop* (piscup), când oamenii din firea lor lăcomesc după titluri mai mari, de cât cele ce le au aveau?

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire populară de AUREL FODOR
paroch în Aeschileul mare.

(Continuare.)

»Scopul școlii, a învățămîntului este luminarea minții prin cunoșterea datorințelor ce avem față cu Dumnezeu și omului, apoi

căștigarea cunoștințelor de lipsă pentru a ne ști susține trainul vieții...»

»Dar fiul mei nu-i destul să vă spun cum că dintre aceste două scopuri cel de întâi, adevărat căștigarea cunoștințelor de lipsă pentru a ne ști datorințele față cu Dumnezeu e cel mai însemnat, și că numai în rîndul al doilea poate să vină cel alalt.

»Pentru aceea un părinte cu minte aceea școlă o va cănta fiilor săi, care urmăresc acest scop în rîndul întâiu. Apoi pentru ca școlă să ne învețe datorințele ce Dumnezeu le-a scris în sufletul nostru, ea totă propunerea trebuie să și-o clădească pe Dumnezeu și însușirile aceluia, iar acesta numai atunci o poate face, când ea în propunere nici odată nu va veni în împotrivire cu nici un adevăr de credință, ci acele le va propune, cinsti și esplica, cât se poate mai pe larg; ba mai mult, școlă va îngriji ca nu numai în propunere, ci chiar și în conversare privată, copilul să nu audă vorbindu-se de credință și biserică de cât cu evlavie, reverință și iubire.

Apoi de ore ce Dumnezeu nu a lăsat omului numai suflet — ci i-a lăsat și limbă, școlă are menirea de a învăța pe copil și datorințele ce le are față de limba sa. Apoi viața trupească și-o are omul de la părinții lui, de care el e legat nu numai prin legătura de sânge, ci și prin legătura întâmplărilor sorții omenești ce se străcură preste om pe acest pământ.

De ore ce ori și ce om își are trecutul său, ori ce familie trece prin undele sorții pămîntesci și ori care membru a familiei doarece să cunoască schimbările sorții ce a trecut preste familia lui; cu drag ascultă copilul, când îi spune tatăl întâmplări de a le vieții lui, ne dore inima când primim câte o epistolă, de la vre-o rudenie, ce nu e cu noi, plângem de primim vești rele, și ne bucurăm de-i merge bine.

După ce întâmplările familiilor fiilor mei curg pe cum curge apa de pe văi și riuri în mare, în întâmplările neamului, și legei de care se țin familiile din care facem parte; scopul școlii trebuie să țințesacă întru aceea ca copilul să-și capete cunoștințele întâmplărilor prin care a trecut neamul și legea sa, să cunoască și să se însuflețesacă în iubire cătră neam și lege prin cunoștința bărbaților, cari și-au căștigat vrednicii în luptă pentru acele.

»Aceste iubiri mei sînt recerînțele ce le pretinde fie cine de la școlă — aceste sunt recerînțele ce le-a lăsat Dumnezeu însuși unei școlii ce corăspunde menirii lăsată ei de Dumnezeu.

»Acum după ce cunoșceti scopul la care trebuie să țințesacă școlă, ca se corăspundă intențiunii lui Dumnezeu. ve voiți face o asemănare între școlile bisericăscă și lumescă, și voiți lăsa ca voi înșivă să trageți concluziunea, care școlă e mai folositoare, ori și cărei familii, ori și cărui neam. Eu nu vorbesc de Români.

»Voiți începe cu școlile bisericăscă. În acele învățătoriu e de aceea și lege cu școlarii din acela și neam cu ei. Ce este deci în școlă aceea — un tată cu fiul săi cari se rōgă în o formă, și vorbesc aceea și limbă.

»Fiind învățătoriu de aceea și limbă cu școlarii, el cunoșce grainul copilului și primesce la școlă cu aceea vorbă, cu care

l-a purtat mama la sînul sîu, cu cari tata și frații o vorbesc a casă. Unde e dară copilul în școlă bisericească? Mai de parte învățătorul din școlă bisericească propune în limba ce o cunoște copilul, în care îi este drag a vorbi, și în care pricepe ce-i spune în școlă, el are un câmp plăcut de învățat pe care merge ușor.

(Va urma).

Considerațiuni.

(Continuare.)

Și lumea de aici judecă: neam puternic, cu forță vitală minunată, cu toată fericirea lumii aesteia încuiată în pungile cu bani.

Și lumea îi invidiază.

Și lumea nu vrea să priceapă adevărul, nu vrea să simtă de unde a isvorit atîta amar de aur, și popoarele nu vreau să se scuture odată puternic să se mîntue de lepra, care le face tot mai palide, tot mai detestabile, care le duce tot mai mult la decadința pe toate terenele: material și moral de o potrivă.

Eu puterea de viață a unui popor nu o înțeleg așa cum se manifestează și cum o cunoaștem în poporul evreesc, ci putere de viață din propria ființă și putere. Din ast fel de popoare, — cari nu au proprie putere de viață în sine, sau au foarte puțină, de tot neînșămnată, așa încât ca să poată trăi au lipsă și de alte popoare, și anumit, nu de sprijinul reciproc — căci la aceasta toate sunt avisate, — ei de sângele lor, din ast fel de neamuri pornesc indivizi, sau cete pe capul altor popoare.

Peninsula balcanică a roit mai ales ast fel de vespi în țările locuite de români.

De la ast fel de indivizi — vie ei subțiri ori ce mască vor veni, ori subțiri pot-capui și sub rasă ca să ne ducă pe calea Domnului, ori să ne scoată din brațele celor ce ne trântise pe un drum, pe care rostogolindu-ne aveam să ajungem în fundul iadului; ori că vor veni sub coif și zale, să ne ajute cu brațele lor, cari numai la aparință sunt înarmate cu lănci și săbii, ei a căror armă adevărată sunt lungile unghi, pe cari pe nesimțite ni le-ar înfige în trup. — să ne ajute de un dușman, pe care și așa știau că avem să-l culcăm la pământ, — și să rămânem pe sama lor; — ori cum vor veni, bine de la ei nu ne-a venit și nu ne va veni până va fi lumea și pământul.

Și noi totuși i-am primit și-i primim, — mai ales i-am primit cu brațele deschise.

Dacă omul de la natura sa e egoist, în sensul arătat mai sus într-o tînteste întâi și mai întâi spre binele său, — și dacă și natura popoarelor e de așa, chiar și acelea cari au în sine putere de viață, cum vom aștepta desinteresare, înbire, cum vom aștepta altruism de la indivizi ce, pe de o parte să rup din popoare fără putere de viață proprie — prin urmare cu mult mai egoiste — căci „ego” asta trebuie să aibă ceva cu ce să trăiască, și dacă n'are de la sine, trebuie să cante la altul — cu mult mai egoiste de cât celea ce au această energie vitală, pe de altă parte chiar prin aceea că se rup de corpul națiunii lor, și părăsesc și vin la alt neam străin, arată, că sunt cu mult mai egoiști de cât cei ră-

mași a casă. Causa e că în spețiile acestea sau nu e chiar de loc putere proprie de viață, sau e un fricel numai, și așa ca să trăească, — și vrea să trăească — îi trebuie să sugă multă, foarte multă viață din alții, iar la ei a casă asta nu o pot face că n'au de unde. Să aibă de unde, la tot casul ar suge, fără considerare că-i neamul lui, religia lui, căci cel flămând, hămesit nu mai întreabă a cui e bucata de pâine, ci de o aia îi face vânt în dată.

Și apoi acestia să fie cruțători față de străini?

Să-i credem noi că ne voesc binele când se apropie cu vorbe frumoase, cu lingușiri, cu ingenunchieri de noi?

Ei să pot îndoi și pot ingenunchia că nu le vine greu asta: n'au nici fond material nici moral ca să-i apese, unul în trup și altul în conștiință, și așa n'au nici ce să peardă dacă nu le reușește să ne între în piele.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 20. Anul III. din „Sămănătorul”. Revistă Literară Săptămănală cu următorul conținut: N. Iorga. — Expoziția societății „Furnica” și veșmântul românesc. George Vălsan. — Din Înălțimi (sonet). V. Pop. — Dedragul celor mici (fragment din Domnița Viorica). N. Dunăreanu. — Liberații (poezie). Eugen Ciuchi. — Cântec. Cronică: N. Iorga. — Cui de Șoimi (I. Bistrițeanu); Istoriografii vechi și noi (T. V. Păcățianu); Scrierile lui Radu Logofătul (Șt. D. Grecianu); G. Rákoczy și Domnița Români (F. Görög). I.

Scurtu. — Un plagiat evreesc; I. Bianu (discursul de recepție; Jubileul lui Detlev v. Liliencron; revista aromână „Lumina”. Red. — Răspunsuri. Numărul 20 bani.

Cărți ce să pot căpăta în Librăria Seminarială

„Cântece” Sabo . . . . . 1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . . . 2.—
Geniul pustiului, Eminescu . . . . . 2.—
Drumuri și orașe Iorga 2-50
Poesii de Alexandri . . . . . 3.—
Teatru I. II. Alexandria 1.50 . . . 3.—
Vers și proză Alexandrescu 1-25
Novele A. Brătescu-Voinesci 1-50
Liter. pop. Eminescu 1-50
Ciocofii N. Filimon 1-50
Legende și basme Ispirescu 1-50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Posta Redacțiunii.

N. D. A. V. și G. P. Am primit anticipația; la timpul seu vă vom avisa de toate. Dare-ar Dumnezeu să fie cât mai mulți!

D. P. N'am primit nici un număr din numitul ziar. De aci trimitem cerutele esemplare, când se publică ceva. Acum de o cam dată nu s-a mai publicat nimic. Vocabularul de cuvinte nu se potrivește cu noi și e și foarte lung.

I. T. Vă vom scrie.

A. B. și alții. Condițiunile peregrinajului le-am publicat în numărul trecut. Vă rugăm să vă insinuați din vreme, trimițând anticipația de 20 cor.

Dr. I. P. Cred, că recetind articolul din vorbă, v'ați putut pe deplin convinge, că nici prin mințe nu ni-a trecut o ast fel de talmăcire. Mulțumită de interesul ce ni-l arătați!

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oțel,

Grape tăvăluguri,

Mașine de sămănat Agricolă

Mașine de cosit, sistem american,

pentru iarbă, trifoi și grâu

Greble de fin, otavă și seceriș,

Presse de paie și de fin

Presse Hydraulice,

Presse de pome, stropitori de struguri și plante.

Aparate pentru uscarea

pómelor și a legumelor,

se pregătesc după construcția cea mai nouă, premiata, și le spedeză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de mașini economice, turnătoare de fier și pluguri.

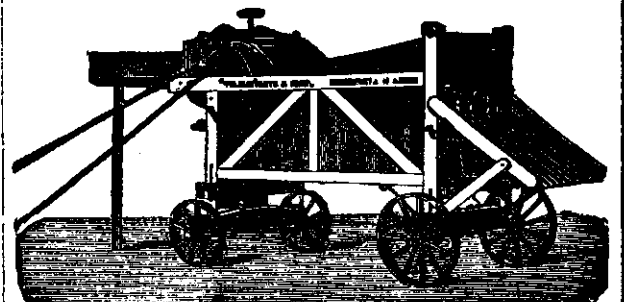
Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** **cu 900 lucrători.**

Premiate cu peste 500 medalii de aur și argint.

21 (6-10)

La cerere se trimite catalog gratis și franco.

Se caută vîndători și agenți.

Jug pentru vitele de lucru,

Mașină de curățit bucatele, triere, mașină de frecat cucuruz,

Mașine de tăiat nutrețul,

Mașină de tăiat napil, mără de urluială.

Locomotive, casse, cupătoare,

pumpe rotative,

tot felul de mașine pentru economie,

În interesul propriu.

Să-și însemne on cetitor următoarele.

Renumitul **Elsa-Fluid** alui **Feller**, a cărui singurul fabricant e farmacistul **Feller V. Jenő** în **Stubica**, **Centrale** Nr. 82 (cort. **Zágráb**) — în urma însușirii sale escelente a primit cele mai de frumusețe premii și distincțiuni — La zeci de mil se urcă comanda pentru **Elsa-Fluid** și **Elsa-pilule**, ce se primesc farmacistul **Feller**, din toate părțile lumii.

Se știe or și unde, că **Elsa-Fluidul** lui **Feller** are un efect admirabil asupra morburilor, cum sînt: *reuma, umflăturile, morburii de splină, junghiiuri, febrințală, sgârșituri, bătăre de inimă, respirație greu, durere de ochi, nervositatea, morburii de grunazi, scrofula, răni, înghețare, orbant etc. etc.* Acest fluid folosește la copiii ce au gălbănare, febrințeli, răgușeli, tuse panglică.

„Imitatorii fără conștiință” au crezut înse că aducînd în circulație niște preparate fără folos cu un nume ce se samenește la pronunțare cu renumita **Elsa-Fluid** de **Feller**, se vor folosi de bunul nume al acestuia, crezînd că omenii în loc să-și procure adevăratul **Elsa-Fluid** de **Feller** vor comanda feacurile lor.

Ca **On. Public** se fie scutit, îl fac atent, să nu cumpere nici la o împlinare asemenea imitațiunii.

Să bagî de samă, că numai **Elsa-Fluid** e cel adevărat și să te feresci de imitațiuni fără preț.

Să bagî de samă, se nu te lași amăgit nici de preț și nici de nume cum sînt: **Luisa-Fluid**, **Gold-Else-Fluid** etc.

Se bagî de samă, ca se comanđi **Elsa-Fluid** și **Elsa-Pilule** de la farmacistul **Feller V. Jenő** în **Stubica Centrale** 82 (cort **Zágráb**.)

Dacă înse vrei se cumperi din loc **Elsa-Fluid** de **Feller**, se fii cu atât mai virtos atent, la pachetare, la sticlă și vigneta că sînt imitate de omeni fără suflet până și sticlele, vignetele de pe ele și marca scutitoare, și toate formele din afară, numai ca se pótă înșela pe omeni.

Acele 60,000 de epistole de mulțămîntă cari le-a primit **Feller** din toate părțile lumii stau la dispoziția unui fie căruia, în original

și pótă se întrebe, ca să se convingă că acei 60,000 de omeni îndemnați de simțul de recunoștință au scris acele frumoase epistole.

Important!

Se recomandă în atențiunea **On. public** cetitor ca se facă comanda pentru **Elsa-Fluidul** lui **Feller** de bună vreme și să nu aștepte până la momentul ultim. — Să știe că **Feller** primește comanda cu miile, așa că pacientul trebuie se aștepte binisor în multe rînduri. — Dar fiind că e mai bine dacă omul are mai de vreme **Elsa-Fluid**, — se recomandă ca să se comande înainte așa ca fie cure se aibă acasă în deposit.

Adevăratul Elsa-Fluid alui Feller

(Fluidul de esență de plante cu miros plăcut alui **Feller**), provăduț cu marca „**Elsa**,” pe ori ce sticlă și pe ori ce instrucție trebuie să fie marca alăturată cu numele „**Elsa**” și subscrierea „**Feller**.” În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere foarte

s'au pus în circulație din partea unor speculanți fără conștiință diferite imitațiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid**, **Luisa-Fluid**, **Salvator-fluid**, **Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiuni pentru că numai cel provăduț cu marca „**Feller**” este **Elsa-fluid** veritabil. Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o. La espozitiile din **Berlin**, **Roma**, **Londra**, **Paris** și **Nizza** **Fluidul-Elsa** alui **Feller** a fost premiat cu medalie de aur, mai pe urmă a fost decorat cu medalie de argint a ordului crucea roșie din **Spania**.

Se spedeză cu rambursă ori trimițînd banii înainte.

dimpreună cu instrucția, spesele de postă și ladă:

12 sticle	sau 6 st. duble	5.— cor.
24	12	8.60
36	18	12.40
48	24	16.—
60	30	20.—

Maî puțin de 12 sticle nu se spedeză.

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa-Fluid**.

Numai **Elsa-Fluidul** lui **Feller** e bun. E consult să se comande recomandat.

La **Elsa-Fluid** se recomandă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller**. Cu totul nestricăciose. Efect sigur și iute. Nu produce dureri, face poftă de mîncare, ajută mistuirea, curătesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea 4 cor. franco. Neînumărate epistole de recunoștință.

Adevăratul prav de insecte alui **Feller** cu marca „**Elsa**.” Acest prav omoră insectele stricăciose de prin case, grădine, grajduri, vii, cum is d. e. muscele, purcii, moliele, pădunchii, ștelnițele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să cruță foarte mult și fiind efectul lui admirabil să recomandă cu totă căldura, 1 tagulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid**, la din contră singur costă 5 cor. franco.

St. D. FELLER V. JENŐ, farmacist în **Stubica**,

Centrale 82. cort. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, tîmirea urechilor, la dureri de dinți și stomac, la răni cu un cuvînt la or ce morb. —

GORGE KIRÁLY, Szt.-Lőrincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută foarte mult la neoriaduiele și schimbările vieții.

Med. Dr. **JOSIF ESTMEISTER**, medic **Wildenau**, posta **Aspach**, **Innkreis Tirol**. Deja de mai mulți ani am o rană în obraz și cu ochii vedeam tare rău și după ce am folosit **Elsa-Fluid** m'am vindecat deplin. La mai mulți le-a folosit contra tusei și a durerii de dinți. Fel. (cort **Pojon**), **Ioan Bors**.

Visuri trecute

Schițe și Nuvele.

Prețul 1 corónă.

de **Alesandru Ciura**, profesor.

CÂNTECE

Poesii lirice

de **Emil Sabo** profesor.

Prețul 1 corónă.

Studii și Biografii

de **Dr. Ioan Rațiu** profesor.

Prețul 2 coróne.

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabrie —

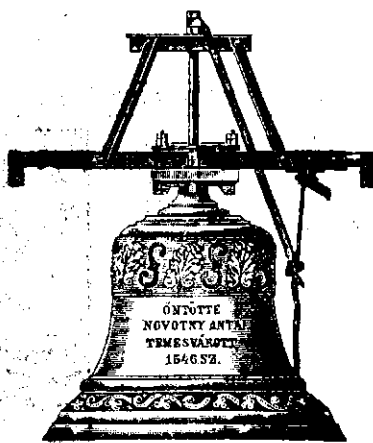
(22) 6—52

dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mîntuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cît cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco.

Medalia de aur dela Expoziția sciințifică din Bucuresci, 1903.

Enciclopedia Romana
publicată din întocmirea și sub auspiciile
ASOCIAȚIUNII
pentru
literatura română și cultura poporului român
de
Dr. C. Diaconovicih.

Ca nouăzeci ilustrații și hărți.

3180 pag. 8' mare — 37.822 articole.

3 tomuri legate luxos K 80.—
38 fasc. broșurate K 78.—

Editura și tiparul W. Krafft, Sibiu. 1904

A apărut:

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De A. C. DOMȘA.

Prețul 1 coroană.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei săci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore. Contra durerii de oșe, podagrei, reumatismului, răcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbetrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârțurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sîngelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sîngelui la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Decî cine suferă de încheierea scaunului numai de cît se comandeză **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicale, droghe, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinasuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mîni. Articoll cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din brânșă. Tóte fórté lefține. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).

12 (11—?)

Cruce saú stea duplă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și inviorează pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimște banii numai decăt. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimite înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

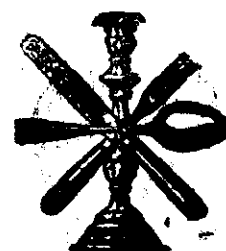
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (10—52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o masină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfel trimite în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpător primese ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primese garanță pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimite 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

⊙ **Săpun de toaletă** ⊙

pregătit din: trandafir, liliie, viole, resedă, jasmîn, lăcrămiore.

Banii să se trimite înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.